

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂESCĂ-CULTURALĂ
ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHĂNDU

ABONAMENT
Pentru 1 an . . .
Pentru 6 luni . . .

Chemare către clerul și poporul românesc din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș

In ziua de 27 Februarie se împlinește un an de când M. S. Regele Carol II a întărit, cu Inalta Sa iscălitură, Constituția cea nouă a Țării Românești, ce a rodit din frământarea sufletului Său mare, închinat poporul român cu toate podoabele pe care I le-a hărăzit Atotputernicul Dumnezeu.

Gândindu-ne la tot ceea ce însemnează pentru Țara Românească, și pentru strângerea rândurilor între toți fiii neamului nostru această Constituție, Noi, Arhipăstorii celor două biserici românești din Ardeal, am găsit de cuvânt să ne apropii gândurile și inima într'un singur simțământ de slavă, întocmai cum făceau odinioară, în zilele mari ale neamului, înaintașii noștri de glorioasă pomenire, cari au cinstit scaunele arhiepiscopice dela Sibiu și dela Blaj.

Iubiții noștri fii sufletești,

Inceputul anului trecut ne găsisse în mari frământări, în mijlocul unor lupte între frați, ce ne îroseau puterile, în jurul unor dispute mărunte, în loc de a închina aceste puteri operelor de consolidare a Statului.

Totul era contestat în viața noastră publică,

Nu era hotărâre de guvernământ, nu era persoană, autoritate, valoare morală, lege și chiar Constituția, care să nu fi fost supuse îndoielilor, care să nu formeze obiect de controverse și de ceartă continuă.

Cu asemenea metode nu putea înainta această țară.

Mai ales în această epocă, la scurt timp după unirea națională, trebuia ca toate gândurile și puterile noastre să fie închinare acțiunii comune și încheiate de întărire a Neamului și a Statului.

Dumnezeu însă a binevoit să aducă și această stare mult dorită prin înțelepciunea Regelui nostru prea iubit, care a avut voința de a merge drept la sînta salvatoare, scoțând țara din frământarea care o slăbea din zi în zi. Iar în acțiunea pornită, M. S. Regele a făcut apel la toți românii ca să vină în ajutorul și în slujba ei.

Pătrușii de spiritul acelei calde solidarități, care vibrează în ultera noiel Constituției și recunoscători lui Dumnezeu pentru înțelepciunea, puterea de muncă și înfrățirata dragoste de neam, ce a binevoit a sădi în sufletul Suveranului nostru, noi chemăm poporul binecuvântatului Ardeal la sărbătoarea aniversării Constituției, care va avea loc în ziua de 27 Februarie, în cetatea sfintelor împliniri naționale la Alba-Iulia.

România întreagă va prăznui, în această zi, roa-

dele strălucite ale unui an de muncă stăruitoare, desfășurată cu încredere și cu elan răscolitor de către M. S. Regele Carol II.

Fiecare oraș, fiecare sat, va fi în sărbătoare, așa cum se cuvine în ziua de aniversare a celei mai de seamă dintre biruințele românești, dela Unire încoace.

Ardealul tradițiilor naționale trebuie să prăsnuiască, osebit în toate sărbătorile locale, ziua aceasta, care a deschis larg porțile înfrățirii și ale redșteptării noastre.

Iubit popor românesc,

In slujba operelor de împăciuire și înfrățire, trebuie să se găsească și acum, ca și întotdeauna, sfânta noastră biserică strămoșească.

Cine nu știe că de câte ori s'a prezentat un eveniment important în trecutul neamului nostru, biserică a fost de față cu ajutorul ei, cu binecuvântarea ei.

Cu atât mai mult se cuvine astăzi ca biserică să fie angajată la această operă de renaștere națională, care nu e o acțiune de caracter politic ci, în primul rând, are un caracter moral și se adresează adâncurilor noastre sufletești prin mijloace și argumente de ordin superior.

De aceea, cu iubirea de mamă, biserică chiamă prin noi pe toți fiii ei la o sărbătoare a păcii și a bunel învoiri.

Ceasul de față, în special, ne poruncește să ne strângem rândurile.

Când ne pândesc atâtea primejdii din afară, datoriti suntem până la unul să stăm în ajutor Inteleptului nostru Suveran, ca să conducă destinul acestui neam, spre limanuri fericite.

Și se cuvine, cu amândouă mâinile, să prindem cu toții gândul mântuitor al Suveranului și al sfinților Săi luminași, dovedind astfel lumii din afară solidaritatea și unitatea noastră de oțel, capabile de a înfrunta orice amenințare.

Iubitul nostru cler și popor,

Ne vom întâlni deci cu toții la Alba Iulia, frații români ardeleni dela vîlădică până la opincă, legați strâns în simțământul de frațe românească, mai puternic și mai grăitor decât toate celelalte.

Veniți în jurul arhipăstorilor voștri, veniți cu sufletele larg deschise, ca să aducem închinare, după datina strămoșească, Celui ce este Bunul și Înțeleptul Părinte al țării, M. S. Regele Carol al II-lea.

la 1918, și prin încoronarea dela 1922 a celor dintâi, Rege și Regină, ai tuturor Românilor.

Dar nu toate rosturile tale, Bălgradule românesc, s'au împlinit, până în zilele păcătoșilor de noi!

Măine, în 27 Februarie, a doua zi după Dumineca Ortodoxiei, în sinul Tău se vor întruni, recunoscători, mitropoliți și episcopi și preoți; cărturari și bresle și norod mult, ca să-și exprime omagiul și recunoștința către Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, pentru că a smuls țara din marginea prăpastiei și i-a dat, prin Noua Constituție în primul loc, o disciplină nouă de viață și așezare politică, iar prin „Frontul Renașterii Naționale” un organ de acțiune unitară pentru folosul de obște.

Alba-Iulia zilei de 27 Februarie este sortită să sporească „simțământul de frăție românească” și „dragostea de Neam, de Țară și de Rege”.

E lucrul cel mai bine venit, ce se putea face azi, începând în Alba-Iulia din Ardealul atâtor diferențieri de-alte feluri, pentru a se continua apelul la conștiința publică românească, în aceeași zi, și în capitala Țării.

Dar, noi, ceice privim lucrurile pe d'asupra contingențelor trecătoare de orice fel, mărturisim și acest crez, ce l-am exprimat, încă în 1929, cu prilejul Congresului preoțesc dela Alba-Iulia, al Preoților din mitropolia ar-

deleană:

„Bălgradului românesc îi rezervă Provedința divină și alte satisfacții și străluciri...”

„Dacă în Bălgradul românesc s'a înfăptuit legământul cel mai imoral și mai prejudițios pentru interesele de unitate ale Poporului român și ale Statului român, tot Bălgradului trebuie să i se rezerve gloria reparației acelui sinistru legământ. Noi — așa grăiam atunci din scaunul presidențial al Congresului preoțesc — credem din tot sufletul nostru în aceea reparație a viitorului; de aceea am venit și aici, ...în preajma mormântului Marelui Desbinător de Neam și de altare românești... să-i cerșim iertarea păcatului, că și-a călcat, chiar aici la Bălgrad, jurământul făcut pe Ortodoxie, la Mitropolia din București...”

Și-am înălțat, tot atunci, noi Preoții ardeleni, rugăciuni și pentru ceice mai persistau, ca la încoronarea dela Alba-Iulia, să se complacă în izolarea de Ortodoxie...

Și adăogam, totalunci, o urare: ca Dumnezeu să-i hărăzească Bălgradului românesc norocul și gloria, de a vedea și împăcarea sufletească a fiilor Neamului nostru, înstrănați de Ierusalimul românesc!

Da; mai așteptăm o Alba-Iulie nouă!

Pe aceea, în care să cântăm lui Hristos Dumnezeu, cu cântarea din Dumineca Ortodoxiei:

lume, exercitând o mare influență până și asupra Curților domnitoare din Apus și din Orientul slav (și român zicem noi) și, în parte până și asupra Porții otomane (p. 61).

E interesant de a se ști și aceea, că dacă e vorba de cronicile bizantine, autorii acelorora au fost, de asemeni, fețe bisericesti: călugării. Tendința acestor cronici era bisericescă-poporană. De aceea ele se lătesc, incurând, la bulgari, sârbi, ruși (p. 107). (Și la Români, adăogăm noi, scriitorii dintâi ai letopsetelor și cronicilor noastre vechi, au fost călugării noștri).

Din laturea vieții artistice, ne vom referi numai la Imnografia bisericescă bizantină. „Latinii”, de timpuriu chiar, au făcut împrumuturi din Imnografia grecească orientală, cum au dovedit o cardinalul Pitra și alții. Așa numitul Imn ambrosian, prea are în unele amănunte asemănări cu poezia călugărului Romanos (p. 326—7). Și nu e de mirat, deoarece până destul de târziu în evul mediu, liturghia apuseană păstrase unele urme grecești (p. 310), și chiar până astăzi se păstrează în liturghia Romană grecescul Kyrle eleison: Doamne miluește-ne.

Poesia bisericescă bizantină îndeplinea, la vremea sa, și o importantă operă istorică-culturală. Ea a jinit treaz sentimentul religios; a întărit poporul doborât de groaznicele furtuni, spre a rezista opresorilor de alta credință. Ea a fructificat Apusul latin și a creiat în popoarele barbare, din Răsărit și de la Nord, o cultură religioasă, care și-a păstrat credincios, până

și azi, urmele originii sale (p. 327—8).

Poesia bisericescă bizantină, intrată pe făgașul dezvoltării sale ritmice a adus cu sine și sporirea melodilor. Mulțimea melodilor nu mai putu fi ținută în minte; de aceea începu un nou sistem de cântare, după melodile deja existente, de muzică poporală. Strofele acestea se numiau „Imnoase” (p. 334).

Poesia bisericescă, tocmai încerca o apropiere de popor, deoarece urmărirea realizarea unui scop practic, de a edifica sufletele în masele largi ale credincioșilor Bisericii, în deosebire de poezia profană, de un spirit mai exclusivist în privința limbii (p. 345).

Evident, cultura „bizantină” era bine fundamentată și larg croită, pe temeliiile sale creștine și favorizând și dezvoltarea națională a popoarelor, cari s'au înfruptat din ea, — în deosebire de popoarele apusene, contopite într'o disciplină de unitate eclesiasfică, ce nu li-a îngăduit, decât târziu — prin revolte politice și religioase — dezvoltarea de state proprii, naționale.

Dar, peste Imperiul bizantin, — ocrotitor al atâtor largi propagande religioase din cari au răsărit mai apoi tot atâtea State naționale, a trebuit să deie dubla năpastă: a Crucadelor, cari au fost cel dintâi factor distrugător al imperiului bizantin (înlocuit pe-o vreme, 1204—34, cu altul, latin și romano catolic) și cucerirea turcească de mai apoi.

Dar, după mărturia aceluiași „bizantinolog”: Barbara distrugea și ardere a Constantinopolului din partea Cruciaților (1204) a pricinuit mari răni, nimicind

„...Cât sunt de minunate și slăvite lucrurile Tale, Hristoase! Și cine va putea spune puterile Tale, Mântuitorule? *Cela ce ai unit consimțirea și întocmirea noastră într'o Biserică*“, una și singură și românească, și pentru toate veacurile.

Ortodoxie și renaștere națională.

De: D. Tudor.

Dela un timp încoace obștea românească trăește tot mai intens necesitatea unei reforme spirituale, care să o repună pe făgașul normal al dezvoltării sale ca neam, făgaș dela care s'ar părea că s'ar fi abătut. Se simte tot mai accentuată — mai ales dela războiul încoace — necesitatea unei renașteri atât în conștiința individului, ca celula a Statului, cât și a unei renașteri colective, a întregului organism social, care alcătuiește Statul în sine ca factor politic.

Schimbările obvenite în ultima vreme în viața politică și socială a Țării noastre confirmă întru totul acest fapt.

Nu e locul să arătăm aci substratul și cauzele care au contribuit la o laxitate a conștiinței individuale și colective, care să implice și să aducă după sine necesitatea unei renașteri a întregii vieți obștești. Vrem numai să facem o constatare de o importanță primordială în această încordată străduință de a schimba întru totul fața neamului nostru: ori unde s'ar căuta revirimentul necesar acestei renașteri, el nu poate fi găsit, în adevărata lui puritate și forță ducătoare la scop, decât în ortodoxie, în legea noastră strămoșească. Căci, ortodoxia a fost pavăza neamului în decursul vieții lui aproape bimilenare, și la Izvorul ei haric s'au renăscut forțele — latente uneori — de conservare ale neamului, ori de câte ori vre o stăpânire streină căuta să le îndrume spre o țintă streină de interesele vitale ale lui. „Componentele originale ale substanței românești — spunea I. P. Sa Mitropolitul Nicolae Bălan — sunt rasa și ortodoxia. Printr'una ne-am așezat punctul arhimedic pe pământ, prin cealaltă ni s'a deschis Cerul cu luminile lui — și așa ne-am fînut locul sub soare ca ceace suntem și nu ne-am renegat în mijlocul tuturor furtunilor prin care

nenumerate opere de artă, acte și cărți. De sigur, sunt mult mai neînsemnate pierderile suferite, de restul vechilor biblioteci, de pe urma cuceririi turcești. Turcii, cel puțin, au dat cărțile, pe bani, Apusenilor (p. 219).

*

Nu continuăm spicuirile, cari ar fi avut o și mai mare importanță, dacă aveam răgaz să le complectăm și din alte izvoare.

Pentru acum, și pentru acest loc de folieon, e de ajuns și cât am spicuit, pentru a dovedi *străvechii rosturi de cultură*, cu vădită expresie națională sau cel puțin favorizând formațiunile naționale, în cuprinsul Ortodoxiei vechi a Răsăritului Creștin.

Și până la alt prilej, fimem să trimitem pe celuilor care se interesează de problemă, la acel minunat studiu al d-lui *Nichifor Crainic*, pe care D-Sa l-a publicat în revista „Gândirea“ (1937), sub titlul: „*Ortodoxie și Clasicism*“.

am străbătut. Și numai așa, de s'ar deslănțit toate vrăsmășiile asupra noastră, prin virtuțile neamului înțările de suflul divin al ortodoxiei, nici porțile Iadului nu ne vor putea birui!“ (Vezi „Ortodoxia în mijlocul frământărilor de azi“).

Dar cu toate că acest înalt adevăr transpiră aproape din fiecare pagină a istoriei neamului românesc, totuși ortodoxia e socotită deseori de opinia publică, ca ceva perimat, anacronic, pasiv, ba chiar cu caracter de antinațională. De notat însă că toți acești preținși adversari ai ortodoxiei, care alcătuiesc această opinie, nu sunt decât niște ignoranți, atât în ceea ce privește ortodoxia ca fond dogmatic, cât și din punctul de vedere al rostului pe care l-a îndeplinit în trecutul neamului românesc. „Vina lor de căpetenie este că nu-și dau osteneala să cunoască, măcar cât de elementar, ceea ce își închipue că li se opune“.

Au fost unii, cari au preconizat chiar și excluderea ei din viața spirituală a neamului, ca ceva incompatibil cu naționalismul și cu atât mai vârtos cu o renaștere în direcția acestuia. Ori, tocmai în această presupusă incompatibilitate rezidă forța de căpetenie a ortodoxiei, forță ce o deosebește radical de celelalte confesiuni religioase, în deosebi catolicismul și protestantismul. Căci, câtă vreme catolicismul — în raportul său cu statul — este o împărăție politică suprasatălă, iar protestantismul un fel de liberalism exagerat sau o democrație universală, ortodoxia socotind națiunea ca fiind „o unitate variată a naturii create“, cu alte cuvinte „ca operă a creațiunii dumnezeiești“, nu poate nicidecum să se interpună în fața rostului, pe care planul divin i l-a stabilit în concertul celorlalte națiuni. Ba din potrivă, prin mijloacele ei harice, ea lucrează cu componentele națiunii la îndeplinirea întru totul a acestui rost.

Dată fiind această trăsătură fundamentală a ortodoxiei ea nu poate fi, și nici nu este pasivă în fața unei tendințe de renaștere națională. Aceasta cu atât mai vârtos cu cât întreaga ei morală e străbătută dela un capăt la celalalt de duhul renașterii, în sensul de transformare radicală, de înnoire, de părslire totală a omului vechiu și prefacerea lui într'un om nou, cu totul deosebit de cel vechiu. Această trăsătură concretizată așa de frumos de Mântuitorul în convorbirea cu Nicodim și în tabloul cu cearta pentru întâietate, prin cuvintele: „Adevăr grăesc vouă că de nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii nu veți intra în împărăția cerurilor“, este una din principiile de căpetenie ale teologiei pauline, avându-și splendida ei realizare chiar în persoana Apostolului neamurilor.

Dar pentruca această renaștere din sânul națiunii să fie într'adevăr realizată, e absolută nevoie — și aici suntem în nota ortodoxiei — să se producă în primul rând o înnoire, o renaștere în conștiința individului, o transformare radicală în sinea lui proprie. Renăscându-se individul în conștiința lui, să renaște prin el familia al cărei component este, să renaște societatea care-l ocrotește și prin aceasta însuși Statul, care le înglobează pe toate. Fără această renaștere individuală nu se poate ajunge nici la celelalte cu caracter mai general. Și cine în afară de ortodoxie — ca forță de conservare a neamului — poate să aprindă în sufletele sporadice licăriri dorinței de renaștere și poate să asigure deplina ei realizare?! Doar întreaga ei istorie nu e decât o defilare de pilde de renaștere la o viață nouă. Ce sunt sfinții, dacă nu niște renașcuți, care prin ajutorul harului divin și prin strădania

lor neconțință au atins culmea desăvârșirii spirituale? Pilda renașterii lor individuale n'a produs și o renaștere în sânul familiilor și a societăților omenești, nu numai în decursul vieții lor pământești, ci chiar și după unirea lor cu acele, după care au suspinat înfreaga lor viață?! A susține contrariul ar fi să faci din toată istoria Bisericii ortodoxe o tabula rasa!

Iată de ce socotim noi, contrar celor cari vor să vadă în ortodoxie ceva perimat, anacronic sau pasiv, că prin înșeși principiile ei de viață, ortodoxia este destinată să fie în strădania de renaștere națională forța de căpetenie a reușitei acesteia. Numai prin ea se produce acel reviriment de ordin spiritual, ce se va reflecta și în viața familiară, socială și chiar a Statului însuși. Aplicarea principiilor ei în programul acestei renașteri, dovedește și mai mult rostul ce-l are de îndeplinit în viitorul apropiat al neamului nostru.

Colțul Preotesei (V)

Al doilea ecou

Cinstite Preotule bătrân,

Ți-am cellt scrisorile, adresate nouă, preoteselor. Ce să-ți spun? Am rămas de o parte mișcată de frumusețea gândirii tale, iar de altă parte pusă pe gânduri de multe lucruri, pe care eu acuma le aud pentru întâia dată. Văd că Sfinția Ta privești lucrurile dela o înălțime ideală și eu n'aș vrea să te contrazic. Așa sunt lucrurile în teorie, dar altcum stau în realitate. Nu știu câte case preoțești sunt în același timp și căminuri preoțești în înțelesul cum ni l-ai arătat că ar trebui să fie. Ni se cere prea mult și noi nu stăm cu mult deasupra celorlalte familii.

Să-ți spun drept, eu nici nu mi am putut da bine seama ce înseamnă a fi preoteasă, când m'am măritat. Am rămas la mama 4 fete orfane, dintre care eu, de 18 ani, eram cea mai mare, Mama mea, deși nu se arăta pe față, era cu totul copleșită de grija cea mare, că ce va face ea cu 4 fete nemăritate. După tatăl nostru, fost preot și el, am rămas fără avere, ba chiar cu o datorie la bancă. Eu nu terminasem clasa a opta de liceu și trebuia să părăsesc școala pentru a mă mărita cu candidatul la preoție, care m'a peșit Mă simțeam cea mai nenorocită că nu pot termina liceul să am măcar bacalaureatul, pentru că gândul meu era să mă fac profesoară. Voiam să am o pâine asigurată, căci cu capriciile tinerilor de astăzi, măritișul fetelor merge atât de greu. Mărturisesc că voiam să fiu și independentă în viață, să fac ceea ce vreau, după ce voi avea un post plătit. Ce s'a întâmplat însă? A trebuit să-mi jertfesc cariera de dragul mamei și a surorilor mele orfane

Astăzi sunt preoteasă tină într'o comună mică, săracă, la 10 km. depărtare de gară, deci izolată de lume. Nu pot spune că mă simt nefericită. Soțul meu este un preot vrednic, care își face datoria din conștiință, avem și 2 copii buni. Stăm însă într'o casă parohială umedă și întunecoasă, fiindcă sătenii zidesc și casa parohială după felul caselor lor, cu 2 camere laterale, una spre stradă, alta spre grădină, și cu bucătăria la mijloc. Nu e nevoie să-ți spun cât de umilită m'am simțit când am trecut pentru întâia dată pragul acestei case dărăpănate. A trebuit să ne punem amândoi, eu și soțul meu, să țencuim spărturile din zid și să astupăm cu hârtie ferestrele sparte. Era toc-

mai în luna Februarie, în dricul iernii, când ne-am mutat în parohie. Noaptea cele dintâi în această casă veche au fost o grozăvenie. Abia după ce se făcu primăvară și puserăm în grădină cele dintâi straluri cu verdețuri, începui a mă obișnui cu casa și cu situația de preoteasă intelectuală, care visase confortul orașului, și era acum ca și căzută din nori în acest sat uitat de Dumnezeu.

Copilul cel dintâi, care mi-a deșteptat simțământul de mamă, m'a legat apoi de soțul meu și de locul acesta. Ba mă mai simt legală acum de sat și prin mormântul din cimitir, unde răsădesc flori în fiecare primăvară și le stropesc până târziu toamna, la căpătâiul celui de al doilea copil al meu. Simt că Dumnezeu conduce pașii vieții noastre pe cărări mai dinainte necunoscute de noi.

Am învățat mult din suferința altora. Făcând mereu comparație între ceea ce văd la alții, ca nenorocire și încercare, am ajuns să nu mai cârtesc impotriva lui Dumnezeu. Nu-i mai cer deacum nimic altceva pentru mine și cel ai mei decât sănătate și putere de muncă. Purlarea Lui de grijă va suplini lipsurile noastre.

Un gând mă frământă însă și mi dă condeiul în mână ca să scriu rândurile acestea. Ași vrea să pun o întrebare: Dacă se cere atât de mult dela noi preotesele, și este atât de greu să corespunzi cerințelor de a fi consoarta păstorului de suflete, pentru ce nu se înfișează o școală specială pentru fetele care vor să fie preot se? De unde să știe o fată tineră, lipsită de experiență, cum să-și crească copilul și pe deasupra să se încadreze și în apostolatul soțului ei? Cine ne-a vorbit până acum despre toate acestea? Liceul ne-a umplut capul cu tot felul de cunoștințe, folositoare și nefolositoare, dar nu ne-a învățat cu nici un cuvânt să fim mame și misionare în popor. După ce termină școala secundară o fată nu are nici măcar cunoștințele cele mai elementare pentru viața de familie. Nu ar fi oare timpul ca Biserica să-și pregătească într'o școală specială pe viitoarele preotese?

Eu pun numai întrebarea. Alții, mai chemați de cât mine, să dea răspunsul.

O preoteasă tineră

„De unde mă cunoști?”

— Meditație —

De Pr. Gh. Perva

„Te-am văzut” (Ioan I, 49 și Ps. 138)

Intr'o zi, Filip din Betsaida, îl spune lui Natanail: „L'am găsit pe cel profet, pe Iisus din Nazaret”.

— „Din Nazaret poate să fie ceva bun?” îl răspunde Natanail.

— „Vino și vezi”: stăruie Filip. Și, cu încredință în inimă, se duce, și apoi, mirat de ceea ce află dela Iisus, să zică: „Du unde mă cunoști?” Domnul Hristos îl răspunde: *Te-am văzut*, când eral sub smochin, mai înainte ca Filip să te cheme”

Câți puteți grăi ca și Filip? Câți L-ați văzut? Cercetările, căutările, în general sunt împreunate cu multe neajunsuri și, adesea, dintr'o sută de scormonitori după un plăpând adevăr pământesc, abea unul are motivul și prilejul să-și lașă din fire de bucurie, strigând ca și Archimede: am aflat.

Căutarea ce duce spre Iisus, e mai ușoară. Și

totași, parcă vă ghicesc pe mulți. Aveți marea durere să nu fi aflat încă nimic.

Nu știți nimic, nu știți destul din spre latura aceasta. Adeva, da; știți să grăiți ca și Nataanail: „Din Nazaret poate să fie ceva bun?” Cu vorbe de oameni, cari n'au aflat încă nimic: „Dela Biserică să aștepti ceva bun? De douăzeci de veacuri tot de sfințenie și de omenie se vorbește și oamenii nu-s mai buni”.

Aș vrea să vă grăiască rândurile acestea cu bucuria și siguranța lui Filip: „Natanail, nu îți necredincios. Vino și vezi”.

Dar, la urma urmei, să nu vorbim de aceasta, iubite cetitor. De căutare. De cunoaștere. Poate nu mai stă în puterea ta să vezi, să găsești pe Mântuitorul. Da, poate de mult ți-e sufletul pustiu. Ceeace mă străduiesc cu Filip, să te fac pe tine „Natanail” să înțelegi, e, că *Iisus te cunoaște*.

„Cercatu-m'ai, Doamne, și mă cunoști: tu știi când șed și când mă scol și gândurile mele de departe le pricepi. Tu știi când merg și când mă odihnesc și toate căile mele dinainte le cunoști”. (Ps. 138).

Te-a văzut, când ai suferit. Când ai fost obosit, învine și descurajat. Te-a văzut, când nu te-au văzut semenii tăi; sau când n'au voit să te ia în seamă. Cunoaște, ceea ce ții de rușinos în viața ta. Ți știe setea după ceva mai bun. Dorul de-a te avânta spre alte orizonturi. Visele, Visele acelea toate, cari, chinulesc oamenii purtători de suflete întraripate, în trupuri mărginite.

Lumea, poate te ține de sceptic și îndosiat de viață. El însă, care ți-a văzut pașii și calea pe unde ai umblat, poate, te află „fără viclesug”.

Jumătate din viața omului se petrece „sub smochin”. În umbra secretului. Nu știe decât Dumnezeu.

Cine știe ce făcea Natanail sub smochin? Poate plângea, pentru egoismul și necredința câtă și-o vedea în el. Poate, se lupta cu sineși, cu vreo patimă care-și făcea loc tot mai adânc. Poate, se ruga. El, care credea cu atâta greutate. Poate, lua vreo hotărâre bună; ori, simplu de tot, poate, numai se gândea și admira buna întocmire a lumii acestela.

Dacă te cugești la toate acestea, iubite „Natanail”, să ști că nu ești departe de Hristos. Ai să-L găsești încurând.

Lasă-te, dar, condus, ca și Natanail. Nu te îngreăzi cu îndoiala, neîncrederea și mândria. Acestea te robesc și te țin departe de ceea ce vine din „Nazaret”.

Zi-ți așa: „Cearcă-mă, Dumnezeule, și cunoaște inima mea! Vezi de nu mă aflu pe cale greșită și mă îndreptează pe calea cea veșnică!”.

Sentimente ortodoxe

De *Mihail Wieder*

Gustați și vedeți că bun e Domnul
(Psalm 34, 9).

O gustare, atât și lată revelațiunea, descoperirea divină. Incepi să vezi și să simți, că bun e Dumnezeu. O gustare și ți-s'a descoperit un Dumnezeu bun, un Hristos.

Sfânta Cruce îți dăruiește această gustare; o privity la cel Răstignit și inima ți-se mișcă și dacă ți-ai oprit privirea asupra Sfintei Cruci, cu gânduri către Dumnezeu, bunătatea Dumnezeiească se revarsă în inima ta; te simți transportat, ridicat de pe pământ; simți o dorință de a-te contopi, de a te uni cu cel

Răstignit, pentru că e bun. Și mâna se ridică, spontan, să facă semnul Sfintei Cruci. Odată, încă odată și așa ai face până la infinit. Creștinul ortodox simte o necesitate sufletească de a rapeta facerea semnului Sfintei Cruci; simte că trebuie să sărute Sfintele Icoane; are nevoie să vină în contact direct cu Divinitatea.

Revărsarea Duhului Sfânt în înțelesul creștin-ortodox, este o stare sufletească de unire cu Divinitatea, este o stare de întâlnire iubitorului cu iubitul, a subiectului cu obiectul; și ortodoxia îți dă posibilitatea acestei uniri; îți arată modul de ascensiune pe calea care duce până la vârful Golgotei, până la picioarele Mântuitorului; îți dă posibilitatea de a gusta pe Dumnezeu, încă aci pe mământ.

În Creștinism, în deosebire de celelalte religii, Divinitatea nu este numai o noțiune absolut abstractă nu e numai ceva metafizic, o desfătare mintală; nu e ceva numai logic, ci și psihologic; este o trăire complexă, o realitate. Prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, Divinitatea a căpătat o formă vizibilă. Există, deci, de față, dacă pot să mă exprim așa, o spiritualitate concretizată; și nici unul din toate cultele creștinești n'a înțeles-o aceasta așa ca tocmai Biserica ortodoxă.

Dumnezeul creștinesc e și vizibil prin Sfânta Cruce, prin Sf. Icoane. Asta o simți în genușându-l lângă ele și privind la ele. Creștinul ortodox simte o necesitate: de a fi aproape, de a fi înconjurat, de a fi confundat, de a săruta Sf. Icoane. Îmbirea — flacăra divină, aprinsă în sufletul Creștinului ortodox de lucrarea Harului Duhului Sfânt — are nevoie absolută de un contact direct cu Dumnezeu, cu iubitul lui.

Nu neajunge un Dumnezeu abstract, pentru că iubim mult. Creștinul ortodox este înconjurat, ca și în Sf. Biserică așa și acasă, de Sf. Icoane. El vrea să fie cu Dumnezeu pretotdeauna, cu timp și fără timp. „Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați”: așa se cântă în Sf. Biserică Ortodoxă în Postul mare. Îl vedem; îl gustăm; e cu noi.

De ce nu înțelegeți, neamuri?! Aceasta este exclamația unui entuziast fericit, o chemare explozivă în toată fericitățile spirituale.

„Cu noi este Dumnezeu”. Da, Dumnezeu, este cu noi, cum nu este cu nici un alt neam, cu nici o altă confesiune.

Dumnezeul creștinesc este de față, la noi, cu tot Harul său; aci e revelația veșnică a Fiului lui Dumnezeu; o simți, o gusti, o vezi și o poți vedea din felul raporturilor, manifestărilor sufletești ale creștinului ortodox către Hristosul său.

Creștinul ortodox a păstrat, cu jertfa vieții lui, Sfintele Icoane; a avut și are nevoie de ele, pentru că sunt continuatoarele Harului întrupării divine, comunicația directă dintre om și Dumnezeu și a păstrat-o în felul lui specific. A știut să măsoare cu precizie frontierele dintre Religie și Artă; a știut până unde să folosească mâna omului în cele duhovnicești, pictura în slujba Religiei; nu invers. Pictura ortodoxă îți înfățișază numai partea spirituală a materiei; îți înfățișază Divinitatea în modul cel mai posibil.

Noi nu avem statul, adecă Icoane reliefate; noi nu admitem amestecul Artei în cele duhovnicești; nu admitem numai partea concretului divinizat; admitem materia numai în limita necesității spirituale.

Creștinul ortodox, când intră în Sf. Biserică, are la îndemână Sf. Icoane, pe cari le sărută — în semn de concretizarea iubirei abstracte — la intrare

și la leșire. Creștinul ortodox repetă des semnul Sfințelului Crucii, o expresie de îndemnare sufletească către trup, de a se consacra, de a lua parte la devotamentul, la jertfa în slujba Celui Răstăgănit. Prin repetarea acestui semn sfânt trupul creștinului se sfințește și el; și toată Biserica devine o mare Icoană Sfântă, o materie spiritualizată întru spiritualism concretizat: Dumnezeu - Om și om - Dumnezeu, după cuvântul: „Eu în el și el în Mine”.

O posibilitate de contopire, de o unire cu Divinitatea încă aici pe pământ: aceasta este taina care există numai în Biserica Ortodoxă, care numai ea singură, îți dă să poți gusta pe Dumnezeu și să vezi că e bun.

Despre ce să predicăm ?

5. Martie. Dumineca II-a din post.

Mai departe la Matei 6¹⁹⁻²¹, se vorbește despre adunarea de averi, de bunuri materiale.

Stimulentul cel mai ispititor al egoismului, al mândrei, al sensualismului în lume, este averea, banul. Averea este cea mai puternică legătură care ține pe om lipit de pământ și-l desparte pe om de cerul. De obicei distanța între om și Dumnezeu crește pe măsura în care crește averea materială. Din ce are mai mult, omul se depărtează mai tare de Dumnezeu și se unește cu duhul pământului a cărui putere este banul, puterea care farmecă și ferește — după a lor părere — pe pământeni. (I. Tim. 6¹⁰.)

Averea după aceste cuvinte este o sabie cu două tălșuri, otravă; dacă o lei însă cu măsură și după prescripțiune medicală, devine medicament, ba mai mult poate fi chiar un mijloc de mântuire în mâna celor ce au dobândit-o cinstit și se folosesc de ea în mod corect și după indicația Doctorului trupului și a sufletului.

Bunurile pământești — ori de ce natură ar fi — sunt în mâna lui Dumnezeu și El le dă aceluia, cărui voește, după bunul său plac și plan, pe care noi oamenii niciodată nu suntem în măsură să le controlăm, să le pătrundem. El, dă cui vrea și cât vrea, pe câtă vreme vrea, iar după trecerea vremii, vine și cere socoteală, să vadă s'a întrebunțat oare capitalul său așa dupăcum l-a dat El destinația, ori a fost folosit de om în chip samavolnic pentru satisfacerea egoismului și materialismului său.

Această adunare și întrebunțare samavolnică de averi, contrar intențiilor și scopurilor divine — numai pentru a sătura capriciile egoismului nostru, o oprește Dumnezeu.

Avere, capital, trebuie să fie undeva și la cineva. Iisus n'a oprit dreptul la posesiune, ci a pus-o în raport direct cu munca, evidențind valoarea muncii, admitând capitalul ca bază a progresului și perfecțiunii. În natura ancestrală a omului, există netăgăduit tendința de a stăpâni, de a avea un bun material. Omul de-acela muncește ca să aibe ceva, dar numai atunci poate avea, dacă muncește. În cuvintele evangheliei Mântuitorului pune tocmai problema dreptului de-a șgoni ai avere, arătând că omul n'are voie să adune astfel de averi, prin cari păgubește pe alții și nici să păstreze bunuri la cari și alții au dreptul. Arătând acest lucru Mântuitorului — cunoscând complexitatea și diversitatea ființei omenești — ne arată că tot atât de ilegală și fără rost este și repartizarea forțată a bunurilor. Ar fi bine să observe acest lucru

luptătorii ambelor fronturi; al capitalului și muncii deopotrivă.

Bunurile ce ni le dă Dumnezeu, trebuie să ruleze pentru asigurarea biacelui și fericirii obștești. (Luca 12²⁰). Prin valorile materiale trebuie să tindem la dobândirea celor imateriale. (Marcu 10²¹). Din aceea ce trece prin mâinile noastre o viață întreagă, atâta ne rămâne, cât am fost în stare să dăm cu dragă inimă semenilor noștri și prin ei lui Dumnezeu. Știm doar proverbul că: „Cine pe săraci ajută, pe Dumnezeu împrimută”. Acesta este cel mai bun și fericit plasament pe care-l putem face și astfel comoră noastră va spori acolo, unde nu sunt tâlhari, nici molii și nici rugină.

Nr. 197/1939.

Concurse

Pentru îndeplinirea parohiei I vacante din Comlăuș se publică concurs din oficiu cu termen de 15 zile, adică pe data de 28 Februarie a. c.

Parohia este de clasa I (primă).

Venitele acestei parohii sunt:

1. O sesiune de pământ în estensiunea ei de azi, cu dreptul de pășunat.
2. Patru căneplăși aparținătoare sesiunii parohiale.
3. Locuință în casa parohială.
4. Rescumpărare de bir și stole Lei 840 anual.
5. Intregirea dotațiunii dela Stat, pe care parohia nu o garantează.

Noul preot va catehiza, fără altă remunerație, clasele primare de stat, la care va fi repartizat și va achita toate impozitele după beneficiul parohial.

Cererile de concurs, însoțite de actele justificative, se vor înainta Consiliului eparhial în termenul concursual.

Arad din ședința Consiliului eparhial dela 7 Februarie 1939.

† ANDREI
Episcop

P. Givulescu
consilier referent eparhial

3-3

No. 149/1939.

Pentru îndeplinirea postului de capelan protopopesc în Arad, devenit vacant prin promovarea preotului Viorel Mihușu de paroh, se publică concurs repetit, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Venitele sunt: salarul dela stat, sesiunea preoțească, locuință sau chirie bugetară, $\frac{1}{3}$ parte din stolele protopopului și birul parohial în suma de lei 600 (șase sute) anual.

Alesul va servi și va îndeplini în biserică și în parohie funcțiunile încredințate de protopop. Va catehiza la școlile primare, la care va fi repartizat și va plăti impozitele după beneficiile sale.

Concurenții își vor adresa și trimite cererile, însoțite de toate documentele justificative, Consiliului Eparhial, dovadă că sunt calificați pentru parohii de clasa I. Cel admis la concurs se vor prezenta în sfânta biserică spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și în cele rituale.

Arad din ședința Consiliului eparhial dela 7 Februarie 1939.

† ANDREI
Episcop

P. Givulescu
consilier ref. eparhial

1-3